Verslag werksessie Actualisatie Erfgoedbeleid

Vergadering : Beeldvormende raadsvergadering
Datum : 28 september 2016
Plaats : Gemeentehuis Steenbergen
Groep : 4
Gespreksleider : Janneke Hille (Monumentenhuis Brabant)
Notulist : Harold Mailoa

Doelstelling werksessie: achterhalen welke elementen volgens de samenleving van belang zijn om in het beleid op te nemen. Dit wordt gedaan a.d.h.v. een drietal thema's:

1. Behoud & Ontwikkeling;
2. Beleefbaarheid & Zichtbaarheid;
3. Informatie & Educatie.

In de discussie is een aantal opmerkingen bij andere dan de meest logische stellingen gemaakt. In dit verslag zetten we die opmerkingen bij de juiste stelling.

A) Behoud en Ontwikkeling (20:00-20:20 uur):

Inleiding Stelling A1:
Door de jaren heen zijn verschillende historische objecten in de gemeente Steenbergen gesloopt. Uit de enquête is gebleken dat veel mensen het betreuren dat daarmee het historische straatbeeld wordt gewijzigd of (deels) verdwijnt. Eenmaal gesloopt is het maar de vraag wat voor (kwalitatief) pand ervoor terug komt.

Stelling A1: De gemeente moet meer regels stellen om het erfgoed te behouden voor de toekomst.

Aanvullende vragen: Hoe kun je er voor zorgen dat de beeldkwaliteit van de historische straten behouden blijft? Hoe zorg je ervoor dat er een kwalitatieve invulling op de lege plekken terugkomt? Hoe zorg je ervoor dat het historische landschap behouden blijft (dit zijn de open polders, dijklinten, verkavelingspatronen, bomenrijen, etc.).

Notulen:
Door de aanwezigen is aangegeven dat zij geen voorstanders zijn van meer regels. Er bestaat al een raamwerk van regels. Er is meer behoefte aan een opbouwende, meewerkende en stimulerende houding van de gemeente. Eén van de aanwezige geeft aan juist de gemeente niet te willen betrekken, omdat wordt gevreesd voor een dwingende bemoeienis. Dat voelt wrang: er is wel bemoeienis is vanuit de gemeente, maar daar staan geen gelden tegenover. Het voorbeeld van de Rooms Katholieke kerkhof is genoemd.

Wat de communicatie met de gemeente betreft zijn de meningen verdeeld. Een deel geeft aan tevreden te zijn met de bereikbaarheid en de meewerkende houding. Het voorbeeld is de verplaatsing van het Madonnabeeld. Een deel geeft aan dat zij niet weten wie de gemeentelijke contactpersoon is. Het voorbeeld is het Koffiemuseum. Eén persoon gaf aan niet eens te weten dat hij in een beeldbepalend pand woonde tot het moment dat hij voor deze avond werd uitgenodigd.

Er wordt ook gevraagd om slagkracht van de gemeente. Slagkracht om zaken snel, goed en makkelijk te regelen. Er wordt gevraagd voor bevoegdheden in de ambtelijke organisatie en/of bij de

monumentencommissie. Bekendheid en korte lijnen met de juiste gemeentelijke medewerker, die kan doorpakken en zonder bureaucratie, in die zin dat niet alles via de gemeenteraad moet gaan vanwege de lange termijnen die dat met zich meebrengt.

Inleiding Stelling A2:
Eén van de manieren om erfgoed te behouden voor de toekomst is door panden aan te wijzen tot gemeentelijk monument. Voor het wijzigen van een monument is vaak een vergunning nodig. Ook sloop wordt op deze manier tegen gegaan.

<u>Stelling A2:</u> De gemeente moet bepalen welke panden moeten worden aangewezen als beschermd monument.

Of moet aanwijzing op vrijwillige basis geschieden? Zelfs als dit betekent dat bepaalde mooie panden daarmee niet zullen worden beschermd omdat de betreffende eigenaar niet wil meewerken? Zijn er nog andere manieren om gebouwde objecten te behoeden voor sloop? Moet er een tegemoetkoming voor de eigenaren tegenover worden ingesteld? Zo ja, hoe dan?

Notulen:
Door de aanwezigen is aangegeven dat zij geen voorstanders zijn van dictaten vanuit de gemeente. De basis van de aanwijzing van een beeldbepalend pand dient op vrijwillige basis geschoeid te zijn. Vervolgens dient duidelijk te zijn wat kan en wat mag, waar aandacht wordt gevraagd voor een flexibele meedenkende houding van de gemeente. Goede communicatie wordt gevraagd. Een van de aanwezigen geeft aan dat in een andere gemeente periodiek contact is met de eigenaren van een beeldbepalend bouwwerk.

Inleiding Stelling A3:
Sluiting van kerkgebouwen als gevolg van de terugloop van het aantal kerkbezoekers is een landelijk probleem. Ook de toekomst van de Gummaruskerk, één van de meest iconische gebouwen van de gemeente Steenbergen, is onzeker. Herbestemming blijkt vaak een zeer complexe opgave. Sloop is soms de enige optie die overblijft.

<u>Stelling A3:</u> Kerken mogen nooit worden gesloopt, ook al vervallen ze door leegstand. Dan maar behoud als ruïne.

Of is iedere bestemming gewenst? Wat is belangrijker: behoud van het gebouw of behoud van het gebouw als kerk? Wat moet de rol van de gemeente zijn met betrekking tot leegstand en herbestemming?

Notulen:
Niet behandeld

B) <u>Beleefbaarheid en Zichtbaarheid (21:20-21:40 uur):</u>

Inleiding Stelling B1:
De West-Brabantse Waterlinie is een belangrijk erfgoed binnen de gemeente Steenbergen. Echter, uit de enquête is naar voren gekomen dat veel mensen niet bekend zijn met deze historische linie.

<u>Stelling B1</u>: Er wordt op dit moment onvoldoende gedaan om het erfgoed van Steenbergen zichtbaar en beleefbaar te maken.
Hoe kan het erfgoed wel beleefbaar worden gemaakt? Welke rol kan de gemeente hierin spelen? Wat kunnen ondernemers hierin betekenen? Kunnen de historische platformen een rol vervullen?

Notulen:
Door de aanwezigen is aangegeven dat er een grote slag te maken valt te maken met de zichtbaarheid en beleefbaarheid van het erfgoed.

Wat de zichtbaarheid betreft. De informatie over het erfgoed en samenhangende evenementen moet meer worden geprofileerd: beter en sneller op de gemeentelijke website, op een integrale evenementenkalender, op een digitale informatiebord, betere locatie van de VVV, meer folders met volledige en integrale informatie over alle kernen, niet alleen de kern waar men zich bevindt.

Aangegeven is dat Steenbergen een prachtige jachthaven heeft en dit vaak het centrale startpunt is van de ontdekking van de gemeente. Zorg ervoor dat vanuit deze locatie alle informatie voorhanden is: folders, locatie van de VVV. Ze moeten vanaf dat punt weten, welke bezienswaardigheden, musea, panden en welke loop-, fiets-, kunstroutes in de hele gemeente er zijn.

Wat de beleefbaarheid betreft. Wanneer de mensen eenmaal het erfgoed hebben bereikt als gevolg van de betere zichtbaarheid, dan ontbreekt vaak de informatie over het verhaal. Het verhaal zorg voor beleving: zorg voor informatieborden bij het erfgoed, doe het digitaal via websites of apps. Leg de historische verwijzing van de straatnaamgeving uit.

Specifiek is ook genoemd de gemiste kansen van de onbekende of onderbelichte personen zoals de oorlogsheld Gibson, die zeer bekend is in Engeland. Richt een monument op en geef aandacht. Een ander persoon is kunstenaar Steenbergen. Regel een kunstroute. De beleving zou moeten zijn zoals bij de Canadezenweg in Welberg.

Inleiding Stelling B2:
Immaterieel erfgoed zal ook worden meegenomen in het nieuwe beleid. Voorbeelden zijn het worstenbrood, het prijsdansen in Nieuw-Vossemeer of de vroegere turfwinning in deze regio.

<u>Stelling B2:</u> Immaterieel erfgoed spreekt te weinig tot de verbeelding om concepten rond te ontwikkelen voor toeristisch-recreatieve doeleinden. We moeten ons meer richten op het gebouwde erfgoed.

Hoe kan immaterieel erfgoed bewaard blijven voor de toekomst? Welke rol moet de gemeente hierin spelen? Op wat voor manier kan immaterieel erfgoed beter zichtbaar en beleefbaar worden gemaakt? Hoe moet dit terugkomen in beleid?

Notulen:
Niet behandeld

Inleiding Stelling B3:
Reclame-uitingen kunnen de historische beleefbaarheid van de kernen, bijvoorbeeld van de vesting Steenbergen, verstoren.

<u>Stelling B3:</u> Reclame-uitingen moeten zo onzichtbaar mogelijk worden gemaakt, zodat het historische verleden zo optimaal mogelijk kan worden beleefd.

Op welke manier zou dit moeten gebeuren? Is een beeldkwaliteitsplan een optie? Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een beeldkwaliteitsplan dat met inbreng van ondernemers wordt opgesteld.

Notulen:
Niet behandeld.

Inleiding Stelling B4:
Ruimtelijke ontwikkelingen en agrarische activiteiten kunnen leiden tot een verstoring van archeologische vindplaatsen. Door archeologisch onderzoek verplicht te stellen, kan inzicht worden verkregen in de historie van het betreffende gebied.

<u>Stelling B4:</u> De opbrengst van archeologisch onderzoek moet worden gebruikt om archeologie beter zichtbaar en beleefbaar te maken, bijvoorbeeld door archeologie te visualiseren in het straatbeeld en ruimtelijke ontwerpen.

Zijn er nog meer mogelijkheden om archeologie beter zichtbaar en beleefbaar te maken? Kan de archeologische waardenkaart nog verder gebruikt worden? Op welke manier?

Notulen:
Aandacht voor onbekende of onderbelichte personen zoals de oorlogsheld Gibson, die zeer bekend is in Engeland. Richt een monument op en geef aandacht. Een ander persoon is kunstenaar Steenbergen. Regel een kunstroute. Nog een ander persoon is architect (…) die een aantal beeldbepalende panden heeft ontworpen. Regel een route.

De informatie over het erfgoed en samenhangende evenementen moet meer worden geprofileerd: beter en sneller op de gemeentelijke website, op een integrale evenementenkalender, op een digitale informatiebord, betere locatie van de VVV, meer folders met volledige en integrale informatie over alle kernen, niet alleen de kern waar men zich bevindt.
Wanneer de mensen eenmaal het erfgoed hebben bereikt als gevolg van de betere zichtbaarheid, dan ontbreekt vaak de informatie over het verhaal. Het verhaal zorg voor beleving: zorg voor informatieborden bij het erfgoed, doe het digitaal via websites, apps en social media. Leg de historische verwijzing van de straatnaamgeving uit.

Opgemerkt wordt dat er geen samenhang is tussen evenementen, het is te gefragmenteerd. Ieder regelt zijn eigen bekendmaking. Bundel alles via een evenementenkalender, evenementenwebsite, tijdige en duidelijke vermelding via gemeentelijke website, social media. Vanwege de cohesie moet de gemeente aanjager zijn, als knooppunt van alle beschikbare informatie.

Aangegeven is dat Steenbergen een prachtige jachthaven heeft en dit vaak het centrale startpunt is van de ontdekking van de gemeente. Zorg ervoor dat vanuit deze locatie alle informatie voorhanden is: folders, locatie van de VVV. Ze moeten vanaf dat punt weten, welke bezienswaardigheden, musea, panden en welke loop-, fiets-, kunstroutes in de hele gemeente er zijn.

C) <u>Informatie & Educatie (20:40-21:00 uur):</u>

Inleiding Stelling C1:
Een zeer opvallende conclusie uit de enquête is dat een groot deel van de inwoners (65% van de respondenten) van mening is dat erfgoed onvoldoende aandacht krijgt binnen de gemeente Steenbergen.

<u>Stelling C1:</u> Op welke manier zou erfgoed meer aandacht kunnen krijgen?

Welke elementen of thema's zouden meer/beter belicht moeten worden?
Wat zou uw rol hierin kunnen zijn? Wat is de rol van de gemeente?
Notulen:

Geconstateerd wordt dat scholen verplicht zijn om aandacht aan erfgoed te besteden en al veel doen. Betrek jongeren door ideeën te laten aandragen. Betrek ouders die hun kinderen van jongs af opvoeden met het Steenbergs erfgoed. Belangrijk: maak het leuk, maak het sappig, maak het digitaal en maak het hapklaar.

Inleiding Stelling C2:
De Open Monumentendag, die jaarlijks in het tweede weekend van september plaatsvindt, is een uitgelezen kans om op een laagdrempelige manier met het lokale erfgoed kennis te maken. Opvallend is dat 60% van de respondenten van de monumenteigenaren en ondernemers aangeeft niet te willen deelnemen aan open monumentendag of open monumentendag niet te bezoeken.

<u>Stelling C2:</u> De gemeente moet de kartrekker zijn om van Open Monumentendag (OM) een succes te maken en initiatieven ontwikkelen.

Op welke manier zouden eigenaren toch betrokken kunnen worden? Wat kan de rol van lokale ondernemers zijn? Welke rol kunnen de lokale erfgoedverenigingen spelen?

Notulen:
Niet behandeld

Inleiding Stelling C3:
Kennis over de lokale historie en het erfgoed kan worden overgebracht aan de jeugd door er bijvoorbeeld in het onderwijs aandacht aan te besteden.

<u>Stelling C3:</u> Op scholen moet verplicht aandacht worden besteed aan het lokale erfgoed.

Zijn er ook andere manieren om erfgoed mee ronder de aandacht van de jeugd te brengen? Is hier ook een rol weggelegd voor de lokale erfgoedverenigingen? Wat is de rol van de gemeente?

Notulen:
Niet behandeld

D) <u>Inventarisatie Immaterieel Erfgoed (21:00-21:15 uur):</u>

Welke tradities kent u die doorgegeven moeten worden op de toekomstige generaties?
- Prijsdansen
- Niels steenbergen (kunstenaar)
- Merijntje Gijzen
- Familie van Loon, suikerfabriek
- Vlasteelt
- Meecrab, verwerkt in stoven
- Route
- Agrarisch
- Open boerderijendag
- Tram naar steenbergen.
- Pondje, meer bekendheid aan de andere kant.

E) <u>Wat mist u/wilt u nog delen? (21:15-21:25 uur):</u>

- De vrijwilligers vergrijzen. Hoe gaat dat in de toekomst verder
- Fort Henricus zo restaureren, dat bevolking er wat aan heeft: rondleidingen en gepaste activiteiten.
- Verhaal en monument over Gibson.
- Veel geld naar Zuidelijke Waterlinie, maar het lokale verhaal ontbreekt hierin.

- Betrek de NHTV om alles te bundelen en te ontwikkelen.
- Aandacht voor communicatie.
- Meer bewustwording voor wat we hebben. Trots zijn en het wij-gevoel uitdragen.